

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, »Narodni dom«,
I. nadstr. — Telefon: števil. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene na razpolago
v upravi.

Nekaj opomb.

Radičev govor je med ljubljanskim meščanstvom povzročil majhno senzacijo. To po zaslugi onega časopisa, ki je Radiča leta dolgo slikalo kot nedosežnega demagoga. In ker si naše meščanstvo, pa tudi sicer Slovenci po večini predstavljajo pod demagogom silovitega gromovnika, je Radič v tem oziru marsikoga prav prijetno presenetil in senzacija je bila tu.

Po krivici seveda. Ker povedal ni niti kaj novega, niti kaj originalnega. Če je bilo na celi stvari kaj originalnega, je bil originalen pač način Radičevega govora, ne pa govor sam. On pač govori tako, kot se mu tekoče misli izpreminjajo v besede, brez koncepta, brez zveze, brez ogrinja. Porodi se v njegovi glavi domislica in že je povedana in govor teče gladko dalje.

Smešna je vsled tega trditve, da Slovenci še nismo čuli takega govora, kot je bil Radičev. O pač! Ne samo takega, temveč mnogo, mnogo boljše, tako glede retorike, kot glede vsebine. In mi, ki smo gledali na Radiča in pisali o njem vedno strogo objektivno, smatramo za smešno, če hoče kdo njegov vsebinsko kot retorično prav srednjeverstven govor povzdigniti do samih nebes. Komu je s tem pomagano.

No, in za nas v Jugoslaviji je originalno morda tudi še to, da je Radič kot aktivni minister dovolj ostro zavrnil italijanske aspiracije na naše ozemlje in povdaril zahtevo, da se mora vsa Slovenija združiti v eno celoto. To izjavo smo mi Slovenci gotovo hvaležni in še globlja bo naša hvaležnost, če bo znal usmeriti tudi delo beograjske vlade vsaj deloma k temu cilju. Sicer so se vsled tega oglašili pri našem zunanem ministru italijanski poslanik Bordero in menda tudi zastopnik avstrijske republike — toda hudega ne bo. Kaj če bi bili mi tako tenkočutni, kot so naši ljubi sosede. Potem bi se naš dunajski, posebno pa rimski poslanik lahko kar stalno naselila v zunanjih ministrstvih držav, v katerih nas zastopata.

Omembe vredno je nadalje Radičev razmišljanje o davkih: Mi ga ne moremo sprejeti za svojega. Zakaj bi Srbi ne zmogli, kar zmoremo mi Slovenci, nam ni jasno, posebno ne, ker

so srbske pokrajine mnogo rodovitnejše in bogatejše, kot je Slovenija in ko uživajo nesorazmerno večjo podporo s strani države kot Slovenija. Ne razumemo, kako naj bi se primanjkljaj, ki nastaja vsled neplačevanja davkov v srbskih pokrajinah, kril s pretiranim obdavčenjem gospodarsko že itak popolnoma izčrpane Slovenije. In čakati na razne remedure v tem vprašanju, je nam Slovincem težko, če ne nemogoče, ker stojimo pred gospodarskim položajem. St. Radič bi nam pač mnogo boljše ustrelel, če bi obljubil, da se bo zavzel za takojšnje znižanje davkov v Sloveniji, za ublažitvijo predpisovalne in iztirjalne prakse in čimprej izenačenje v celi državi.

Prav tako se nam zdi popolnoma pogrešno Radičovo naziranje, da seljaštvo ni stan, temveč narod in da so vsi ostali stanovi samo njegovi pomagači. To kratkotalno ni res! Narod se sestavlja iz vseh stanov in kakor posamezniki, tako morajo biti v moderni demokraciji tudi vsi stanovi enakovredni. Da je seljaštvo pri nas najštevilnejši stan, to tvori napram drugim stanovom samo kvantitativno, ne pa kvalitativno razliko. In pri Radičevi izobrazbi smatramo, da se tega on tudi prav dobro zaveda in da je bila gornja njegova trditve le zavestna demagogija.

Radičeva pohvala Slovincem glede izobrazbe, delavnosti in pridnosti je upravičena. O tem se je prepričal od nas lahko na lastne oči vsakdo, kdor je le nekoliko pogledal po naših jugovzhodnih pokrajinah. In to je Radič menda vedel tudi že takrat, ko nas je nazval za »kranjske magarce!«

Kar nas pa pri Radičevem prihodu najbolj veseli, je odločen nastop župnika Antona Oblaka, ki je kot duhovnik povedal, da si katoličan lahko svobodno voli torišče svojega političnega udejstvovanja in da cerkev nikakor ne zahteva konfesionalnih, verskih strank. O njegovih ostalih izjavah in njih pravilnosti pa izpregovorimo kdaj pozneje ob priliki.

H koncu naj še omenimo, da smatramo za skrajno neumestno poskušano demonstriranje proti Radiču. Vsak od demonstrantov bi jih zaslužil 25 na zadnjo plat, pa ne s cvetlično bilko.

Volitve v Delavsko zbornico.

Ker se bližajo volitvam v eno najvažnejših delavskih institucij, v delavsko zbornico, se nam zdi potrebno spregovoriti nekoliko o volilnem redu v to institucijo.

Volitve v delavsko zbornico razpiše ministristvo za socialno politiko, ki imenuje svojega odposlanca, kateremu je poverjena naloga, sestavi glavni volilni odbor, ki volitve vodi. Glavni volilni odbor tvori: odposlanec ministristva za socialno politiko, predsednik ali od uprave določen predstavnik dosedanje delavske zbornice in predsednik ali podpredsednik okrožnega urada za zavarovanje delavcev v kraju, kjer so volitve razpisane. Predsednik tako sestavljenega glavnega volilnega odbora je odposlanec ministristva za soc. politiko.

Glavni volilni odbor izdela vse potrebno za izvedbo volitev. Predvsem pa skrbi za sestavo volilnih imenikov. Dalje določi volilni dan, ki mora biti dela prost dan. Določi, odnosno imenuje člane in namestnike krajevnih volilnih odborov in jim določi višino odškodnine za njihovo delo. Določi, kje se vlagajo kandidatne liste, kakor tudi obrazec za iste in za volilne imenike. Tudi določi obliko glasovnice in način nabave ter končno krajevne volilne edince.

Krajevni volilni odbori odločajo o izdelavi in popravljanju volilnih imenikov, razdeljevanju glasovnic in razglasitvi kandidatnih list. Krajevni odbori obstojajo iz predsednika ali podpredsednika ustanove delavskega zavarovanja, če take ustanove ni, potem določi tega člana delavske delegacije ravnateljstva okrožnega urada; člana delavske zbornice iz tega kraja ali posebnega zaupnika, ki ga določi upravni odbor zbornice in enega zastopnika državne oblasti, ki ga odredi ministristvo za socialno politiko. Slednji je tudi predsednik tega odbora. Tak krajevni odbor se sestavi tudi na sedežu glavnega volilnega odbora.

Kdo je upravičen voliti?

Glasovalno pravico imajo vsi delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so zavarovani na dan razpisa volitev proti boleznim pri eni izmed ustanov za zakonito obvezno zavarovanje delavcev, po stanju prijav na dan razpisa volitev. Izvzeti so oni, ki so oproščeni zavarovanja doklad.

Vsi delavci in nameščenci, ki spajo po svojem zaposlenju pod zakon o zavarovanju delavcev, a samo zato niso člani bolniških blagaj, ker jim garantirajo njih določalci za slučaj bolezni javitvam odgovarjajočo plačo, imajo pravico voliti v delavsko zbornico.

Volilni imeniki.

Najdalje v teku 20 dni po razpisu volitev so dolžne vse določene krajevne volilne edince izdelati volilne imenike, ki morajo biti potem 10 dni razpostavljeni v vseh volilnih edincih. Krajevni volilni odbor mora obvestiti vse delavstvo o razpoložljivosti imenikov, da zahtevajo event. popravilo. Popravek se mora zahtevati ustmeno ali pisмено pri organih zavarovanja, kjer je imenik razgrnjen. Ko se zahteva popravek, se morajo predložiti dokazi, da ima dotična oseba glasovalno pravico v smislu § 32 pravi o delavski zbornici. O utemeljenosti popravka sklepa krajevni volilni odbor. Sklepi se morajo izdati v roku 48 ur, odkar se je popravek zahteval. Proti rešitvi je dopustna v teku 24. ur po prejemu pritožba na glavni volilni odbor. Odobrene izpremembe se vpišejo takoj v volilni imenik.

Kandidatne liste.

Glasovati je le za potrjene kandidatne liste. Volilci, ki spadajo pod zakon o trgovskih nameščencih (z dne 16. jan. 1910 drž. zak. 20), morejo glasovati le za liste, oddane od strokovnih organizacij nameščencev, ostali za splošne liste.

Pravico do kandidiranja imajo samo strokovne organizacije delavcev in nameščencev, ki so do dne razpisa redno registrirane pri delavski zbornici.

Deželne ali pokrajinske strokovne centre in podružnice centraliziranih zvez, katerih centrala je izven teritorija te zbornice, se smatrajo kot strokovne organizacije.

Delavska zbornica je dolžna dati glavnemu volilnemu odboru poročilo, katere delavske strokovne organizacije so bile pri njej na dan razpisa volitev registrirane.

Kandidatno listo, podpisano od 100 članov, ki so vpisani v volilni imenik zbornice, predajo najmanj trije člani uprave organizacije, ki jih predlaga enemu izmed krajevnih volilnih odborov zajedno s pisnim potrdilom organizacije, da so podpisani redni člani te organizacije.

Na kandidatnih listah mora biti navedenih 50 kandidatov delavcev z imenom, priimkom, poklicem in krajem stanovanja. Ravnotoliko je treba namestnikov. Za nameščensko skupino pa 10 kandidatov in 10 namestnikov.

Z originalom je oddati 100 izvodov tiskane kandidatne liste za vsako volilno mesto.

Z kandidatno listo je predložiti potrdilo kandidata, da kandidaturu sprejme.

Vlaganje list se pričenja tridesetega dne po razpisu volitev in traja pet dni.

Stanovanjske razmere v Rusiji.

»Internationale Rundschau der Arbeit« prinaša zanimiv članek o stanovanjskih razmerah v Rusiji, kjer piše med drugim:

Stanovanj je pričelo primanjkovati v Rusiji leta 1915. Gradnja hiš je ponehala, dotok prebivalstva v mesta je bil vedno večji vsled naraščajoče vojne industrije in vsled dotoka beguncev.

Carska vlada je smatrala pomanjkanje stanovanj samo za trenoten pojav in ni ukrenila nič posebnega za omiljenje stanovanjske bede.

Z nastopom sovjetske vlade so tudi v pogledu stanovanjskega vprašanja nastale popolnoma nove razmere. Sovjetska vlada je podredila stanovanjsko politiko svoji splošni gospodarski politiki, katere cilj je bil: socializacija vseh gospodarskih sil.

Politika čistega komunizma, ki je trajala do leta 1921, je le poslabšala stanovanjske razmere — posebno za delavstvo.

Sistem, ki je predvideval prisilno izselitev in uselitev strank, je mnogo pripomogel k poslabšanju stanovanj. — Vsled uradovanja hišnih sovjetrov strank so zgubili gospodarji vsak interes za vzdrževanje hiš; interesa za vzdrževanje pa tudi niso imele stranke, ki so morale biti vsak čas pripravljene na prisilno izselitev. V Moskvi sami je bilo leta 1921 že 40.000 popolnoma nerabnih stanovanj. Nova stanovanjska politika, ki se je začela leta 1921, je najprej omejila prisilno izselitev za one, ki so na stalno stanovanje navezani iz višjih interesov. Daje je bilo 8. avgusta 1921 razglašeno, da je prisilno gospodarstvo odpravljeno za hiše, ki nimajo več kot pet stanovanjskih pro-

storov. Isti odlok dovoljuje privatnikom, zadržam in družbam, da zidajo stanovanjske hiše; lastninska pravica se prizna za lesene stavbe 25 let in za zidane stavbe 49 let. Tekom tega časa se lahko hiše prodajo, podedujejo in obremenijo. Nobena družina pa ne sme imeti več kot eno zazidano zemljišče. Do konca 1924 se je potem po opustitvi čistega komunizma postavilo stavb v izmeri 2.560.000 kubičnih metrov, kar pa znaša komaj 1.4 odstotkov tega, kar bi se moralo zidati. Veliko pomanjkanje stanovanj je predvsem v industrijskih mestih in komisar za delo imenuje stanovanjske razmere, v katerih mora živeti delavstvo, naravnost — za strahne.

Z odlokom z dne 1. junija 1925 je sovjetska vlada zvišala najemnine, očitno zato, da bo mogoče izvesti popravilo hiš. Poleg tega je bila že leta 1924 ustanovljena organizacija delavskih stavbnih združenj, kateri pa dosega še malo ni uspelo, da ublaži stanovanjsko krizo.

Premog trboveljski, ilbojski in črnomaljski, drva, koks, oglje, železiske brikete
»do« **Ilirija** LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8, tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

ELITNI
KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

K volitvam na Čehoslovaškem.

Veliko se piše v našem časopisu o napredku klerikalcev v CSR in se pri tem pretirava na oni strani, ki hoče povzdigniti klerikalno zmago in na oni strani, ki omalovažuje in izpodbija klerikalni uspeh.

Leta 1920 so dobili klerikalci na Čehoslovaškem 699.728 glasov. Nastopili so pri volitvah skupno s Hlinko iz Slovaške, ki takrat še ni bil tako upliven politik kot je danes. Leta 1920 so namreč dominirali na Slovaškem češki socialni demokrati, ki so dobili samo v tem volilnem okraju 510.341 glasov.

Dobro leto po volitvah je nastal med čechoslov. klerikalci razkol, katerega posledica je bila, da se je Hlinka ločil od stranke in prešel v opozicijo. Ravnotako je nastal razkol v socialni demokraciji, ki se je odslej delila na komuniste in socialne demokrate.

Pristaši socialne demokracije na Slovaškem so bili madžarofili, pravtako mnogo pristašev Hlinke. Po razkolu v socialni demokraciji je Hlinka pridobil za svojo separatistično stranko veliko soc. demokratov.

Letošnje volitve so tudi pokazale, da Hlinka ne šteje v svojih vrstah same »klerikalce«, ampak predvsem bivše socialne demokrate, ki so bili še leta 1920 socialisti, a so šli k Hlinki ne radi klerikalizma, ampak zato, ker je zagovarjal separatizem in je pri vsaki priliki izražal svoje sovraštvo do CSR.

Pri letošnjih volitvah so socialni demokrati in komunisti obdržali od 510.341 glasov le še 258.980 glasov, vse drugo je pa pobral Hlinka.

Pogrešno je, če naše klerikalno časopisje Hlinkove glasove, ki jih je dobil letos na Slovaškem 489.027, šteje v dobro iz popolnoma drugih vzrokov.

Na Čehoslovaškem so dobili letos klerikalci 691.288 glasov, leta 1920, ko so klerikalci imeli še enotno listo s Hlinko, so dobili 699.728 glasov. Navzlic temu, da so letos klerikalci ločeno nastopili od Hlinke, so dobili skoraj isto število glasov, le za 8490 glasov manj kot leta 1920. To je gotovo uspeh, če tudi ni za zamolčati, da je porast klerikalnih glasov paraliziran od volilnih uspehov naprednih strank, ki so dobile tudi znatno večje število glasov. Češki agrarci so napredovali za okrog 120.000 glasov, narodni socialisti za 110.000 in obrtniki za 160.000 glasov. Napredne stranke so glasovno napredovale veliko bolj kot klerikalna stranka. Zato o absolutnem napredovanju klerikalcev na Čehoslovaškem ne more biti govora, vsaj v takem napredovanju ne, ki bi klerikalcem dajal večji upliv na državno upravo, kot so ga imeli že sedaj v CSR.

Ljudska univerza.

- I. zvezek
Karl Oswald
O potrebi socialno - etične orientacije.
- II. zvezek
Alojzija Stebi
Zaščita zanemarljive dece in mladine.
- III. zvezek
Dr. Alma Sodnik
O vzgoji deklet
- IV. zvezek
F. S. Finžgar
O lepi knjigi
- V. zvezek
Dr. Rado Kušej
Cerkev v luči prava in etike
- VI. zvezek
Dr. Metod Dolenc
Kaj hoče moderno kazensko pravo
- VII. zvezek
Jos. Wester
O naši srednji šoli
- VIII. zvezek
Ing. Jaroslav Foerster
O strokovnem šolstvu.

Zvezki se dobe v knjigarnah ali se pa pisмено naročajo pri Zadrugi knjigarni, r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Pred novo vlado v CSR.

Pri zadnjih volitvah je dobila dosedanja vladna koalicija v CSR, obstoječa iz agrarne, klerikalne, narodnosocialistične, narodnodemokratske in socialnodemokratske stranke, s stanovsko obrtniško stranko vred 3.9 milijonov glasov. Protikoalicijska opozicija pa je dobila skupaj 2.78 milijonov glasov. Dosedanja petorica koalicijskih strank ne bi imela v parlamentu zadostne večine in pritegniti je morala vsled tega stranko obrtnikov kot šest, s katero bo razpolagala v parlamentu s 159 poslanci proti 141 poslancem opozicije.

Bodoča čehoslovaška vlada bo imela, kot predidna velike težave pri svojem delu. Ozirati se mora namreč na vse želje in hotenja vsake posamezne stranke in to prav tako na želje in hotenja najšibkejših kot najmočnejših. Situacija je namreč taka, da pade z izstopom tudi najšibkejših stranke ne samo vlada, temveč sploh ves sistem enotnarodnostne države in slediti bi mogel samo sistem države narodov, ali pa diktatura. Da se sistemu narodov, po katerem bi prišli na vlado tudi Nemci, komunisti, Madžari itd., upira vse čustvovanje čehoslovaške javnosti, je razumljivo, da bi pa tudi diktatura ne odgovarjala zahtevam moderne demokracije in bi ne našla ugodnega odmeva med javnostjo, je pa prav tako jasno. Torej bo pač treba vleči državni voz še naprej v težavah koalicijske in to nujne koalicije, kateri razbitju lahko sledi katastrofa ali vsaj uničenje vseh dosedanjih uspehov, ki so jih s svojo požrtvovalnostjo dosegle dsedanje koalicijske stranke.

Notranjo nevarnost povečava veliko število komunistov. Seveda imajo čehoslovaški komunisti z ruskim bolševizmom prav malo podobnega. Gre bolj za nezadovoljstvo, politično neorijentirane delavske in deloma tudi uradniške mase, ki svojega nezadovoljstva pač niso znali izraziti drugače, ko da so gla-

sovali, za demagoge, ki so jih opajali z frazovitimi obljubami in gesli.

Na najslabšem je Kramarjeva narodno-demokratska stranka. Ona je bila edina, ki je zastopala odkrito visoko finančno in hišne posestnike in ki se je na vse kriplje trudila, da odpravi vsako zakonsko varstvo stanovanjskih najemnikov. Sedaj pa bo izgubila najbrže obe svoji glavni trdnjavi: finančno in trgovsko ministristvo. Za finančno ministristvo nima nobenega pripravnega kandidata, trgovsko ministristvo pa hoče imeti zase obrtniška stranka in zanje se poteguje menda še agrarna stranka.

Dosedaj je ugotovljeno samo, koliko ministrstev odpade na posamezne stranke. Agrarna jih dobi 4, socialni demokrati, narodni socialisti in klerikalci po 3, narodni demokrati in obrtniki po 1.

Pogajanja za sestavo vlade so se že pričela. Pri Masaryku so se že vršila posvetovanja strankinih voditeljev, no za enkrat od kakih definitivnih sklepov še ni prišlo. Le toliko se z gotovostjo pričakuje, da bo s sestavo vlade ponovno poverjen vodja agrarcev, dosedanj ministristvi predsednik Švehla.

Zadnje dni se je govorilo, da se bo sestavil socialistični blok, ki bi nastopal proti meščanskemu bloku. Toda gre le za začasne grupacije, ki bodo nastopile le pri sestavi prezidjev, ki pa se bodo nato razšle. Globljega pomena torej tem formacijam ni pripisovati.

Značilno za presojanje čeških notranjopolitčnih razmer s strani zunanjih držav je, da je ostala češka krona v svoji stabilnosti nedotaknjena. Solidnost češkega gospodarstva, zaposlenost njene industrije in čimdalje večja aktivnost njene trgovinske bilance so trdni stebri, na katere se opira. In to kaže na neomajno zaupanje borznega velekapitala do nemotenega nadaljnjega obstoja bratske Čehoslovaške republike.

Žena in narodni socializem.

(Referat sestre Anice Coryarijeve na IV. glavnem zboru NSM.)

Vloga, ki jo igra ženska v javnem življenju človeške družbe, se navadno podcenjuje. In vendar ji je že od narave same določena najvažnejša naloga, ki je izražena v edini besedi: »matiče«.

Ni pa še dosežena svrha njenega življenja v tem, da rodi človeški družbi nove člane ter jo s tem pomnoži, njena naloga je mnogo plemenitejša in vzvišenejša. Človeško družbo pomnožiti z koristnim, dobro vzgojenim naraščanjem.

Kako pa bo vzgojen ta naraščaj, je mnogo odvisno od tega, kako so bile vzgojene matere. Če je mati živela v meščanskem miljeu s kapitalistično orientacijo, bo hote, ali nehoti uplivala tudi na otroka v tej smeri. Socialistično vzgojena mati pa bo brez dvoma znala dati svojemu sinu ali hčerki temeljno podlago socialistične vzgoje. Mi vsi se borimo za preobnovo današnjega meščanskokapitalističnega družabnega reda, v socialističnega, torej pravičnejšega. Nova človeška družba naj bo boljša, od sedanjega, v njej naj prevladuje solidarnost in pravi demokratizem, v njej naj vlada bratstvo in humanitarnost. Naloga socialistične žene je, da po svojih močeh tu pomaga. In če se bo žena zavedala te svoje dolžnosti, ter v svojem delokrogu podpirala svoje moške

sobojevnike, se bomo zelo, zelo približali temu svojemu vzvišenemu cilju.

Ni pa vsaki ženski dano, da postane zakonska žena in mati, zlasti dekleta iz takozvanih nižjih vrst, ki jih usoda ni obdarila z premoženjem ali pa vsaj z izredno telesno lepoto, so v mnogih slučajih obsojene, da si same preskrbe eksistenco. — Marsikatera naša sestra mora s trdim, večkrat njeni konstituciji neodgovarajočim delom preživljati neke sebe, marveč pomagati pri vzdrževanju družine svojih staršev, bratov ali sester. Njena usoda je enaka moža, delavca. In če je delavec našel v razrednih organizacijah v boju za svoje pravice, tembolj je mesto ob njemu njegovi soprojki, ki je slabotnejši del ter tembolj potrebuje zaščite interesne skupnosti.

Na nas, sestre, je, da se teh svojih pravic zavedamo in da jih zahtevamo z vso odločnostjo. Na nas je, sestre, da posemo v boju, ob strani svojih bratov. V bojni vrsti, na bojnem polju, kjer se kuje nam bodočnost, je naše mesto. Deložne hočemo biti boja, da bomo deležne tudi zmage.

Zato sestre v organizacijo narodno-socialistične mladine, da nas čas ne prehití in ne najde nepripravljenе.

Francoske težave.

Francoska vlada je zopet padla. Ravno tako kot prejšnja radi finančnih težkoč, ki jih Francija nikakor ne more premagati. Štiristo milijard frankov notranjega in zunanega dolga pač tudi za zmagovito Francijo ni nikakoli malenkost.

Poučna je zgodovina francoskih političnih bojev od velike revolucije sem. Ne gre namreč, kot bi kdo mislil, morda za ostra politična nasprotja, temveč gre predvsem za boj malih kapitalistov proti visoki financi. Že po veliki francoski revoluciji so se priklili na površje oni mali kapitalisti, katerih kapital obstoja iz prihrankov. In takoj se je pričel boj proti veleposesnikom in mali kapitalisti so zmagali. Zemlja se je razdelila.

Ko so prišli po padcu Napoleona I. na vlado Bourbonci in z njimi zopet veleposesniki in ostali kapitalisti, je bil zopet meščanski malokapital, ki jih je pogljal iz dežele.

Za vladanja Louis Philipp-a se je francoski malokapital, obstoječ iz prihrankov obrtnikov, malih trgovcev in podobnih, še ojačil in ia tem kapitalu se je osnovala finančna moč Francije. V tem času pa se je že tudi pričela spekulacija in z njo pričetki velikega kapitala, visoke finance. Malokapitalisti so takoj sploščka videli v spekulativnem velekapitalu svojega največjega nasprotnika in boj se je postril.

Po julijski revoluciji je zasedel francoski prestol Napoleon III., ki je vladal spočetkom popolnoma v korist malih kapitalistov. Za francoskega obrtnika in trgovca so nastopili zlati časi. Toda ne za dolgo. Pod pritiskom avstrijske diplomacije pa se je Napoleon III. sprijaznil z velekapitalizmom in mali kapital se je dvignil proti njemu. In je tudi zmagal. Napoleon III. je moral iti.

Kot navadno, se je tudi po francoskem prevratu l. 1871. visoka financa polastila oblasti. Da ni popolnoma zatrla malih kapitalistov, se da razlagati s tem, da so bili leti premožni — saj so prav mali kapitalisti plačali Nemcem milijardno odškodnino. — Kmalu se je morala visoka financa zopet popolnoma umakniti malemu kapitalu in mu prepustiti politično vodstvo francoske države.

Žave. V vseh teh bojih je malim kapitalistom pomagal tudi francoski proletarijat, dasi se ni le-ta boril pravzaprav nikjer in nikdar za proletarske interese. Toda francoski proletarijat je zelo pomešanjen in ideal tudi francoskega delavca je rent, čeprav majhna.

Za takih okoliščin je Francija zajela vojna. Razmere so se mahoma spremenile. — Težka industrija se je začela bohotno razvijati, bistvo francoskih bank, ki so do tedaj bile navezane na kapital malih kapitalistov, se je izpremenilo, visoki vojni dobički so jih osamosvojili ali pa podvrli uplivu visoke finance in veleindustrije. Poleg tega pa so velekapitalistični krogi tudi v politiki medvojne koncentracijske vlade široke nacionalne koalicije igrali prvo violino in ni čudno, da so se jim tudi pripisovale glavne zasluge na zmagi. Posledica je bila zmaga velekapitalističnega nacionalnega bloka pri volitvah l. 1919.

In pričela se je najpogubnejša doba francoskega gospodarstva: obnoveni opustošeni pokrajini. Razmetavalo in razsipavalo se je, da groza in izplačalo se se na račun vojne škode vsote, ki presegajo predvojno vrednost vsega v poštev prihajajočega ozemlja. In proti vsem svarilom se je stavljal znani izrek finančnega ministra Klotza: »Le boche payera!« — Boš (psovka za Nemce) bo plačal!

Posledice niso mogle izostati. Srednja in južna Francija ni imela ničesar od zlatega dežja, ki je padal na severno Francijo in bogatil njeno veleindustrijo. Pač pa je vse prebivalstvo enako občutilo vso težo povojnih davčnih bremen, ki so postajali neznošni. In 11. maja 1924 je nacionalen blok velekapitalizma doživel poraz pri volitvah.

Toda visoka financa se še ni hotela udati. Zahtevala je delitev moči in je deloma tudi uspela. Prvi Painlevéjev kabinet je bil pravzaprav nekaka koncentracija, v kateri je finančni minister Caillaux zastopal velekapital, ki pa ni bil dovolj močan, da bi ga držal, ko ni uspel pri zlatem posojilu. Moral je odstopiti. Toda francoske finance s tem še niso bile urejene, urediti pa jih je bilo treba. In Painlevé, franc. min. predsednik se je odločil, da sprejme radikalne soci-

jalistične predloge glede »nacionalne kontribucije«, pod katerim imenom pa se skriva oddaja premoženja. To oddajo premoženja pa francoski parlament ni sprejel in vlada je podala demisijo.

Značilno za razmere v Franciji je, da se velekapital dela, kot da mu je ureditev francoskih financ deveta briga. Nima nikakih predlogov, ne načrtov, temveč mirno gleda od strani, kako skušajo njegovi nasprotniki, mali kapitalisti v zvezi s socialisti, rešiti državni voz pred padcem v prepad, katerega je izkopal sam. Socialisti pa

pomagajo vladi, ker vedo, da se po finančnem krachu more francosko javno mnenje prav tako lahko obrniti na levo kot na desno.

Kako bo sestavljena nova francoska vlada in ali bo uspela obvarovati Francijo pred grožnjo finančno katastrofo, to so vprašanja zgodovinskega pomena za nadaljni razvoj republike. Mislimo pa, da bo francoski narod našel v sebi dovolj požrtvovalnosti, da bo premagal strašne težkoče, ker sicer pade na stališče premagane Nemčije.

Politični pregled.

Radić v Sloveniji.

Preteklo nedeljo se je vršil v Narodnem domu v Ljubljani zaupniški sestanek Zveze kmečkega delovnega ljudstva, katerega se je po večini udeležilo vse, kar se intenzivneje zanima za politiko. Dvorana je bila polna. Sestanek je otvoril posl. Pucelj, ki je po kratkem pozdravu navzočih podelil besedo Radiću, ki je v bistvu izjavil sledeče: Sporazum je načelno odstranil največje ovire našemu narodu. Največja zapreka sporazumu so bili samostojni demokrati. Prava politika ne pomeni železne roke temveč skupno delo.

Sporazum je ustvarila nujnost. Hrvatske opozicije ni bilo mogoče zlomiti. Jaz sem prišel iz zapor na ministrsko stolico, ker mora imeti kmečka država kmečko politiko in kmečko ureditev.

Slovenci, Hrvatje in Srbi ostanejo kar so. Ko delamo smo trije narodi, tri plemena ali trije bratje; ko pa se branimo, smo samo eno, samo ena država. Na tem temelju smo mi Hrvatje sklenili sporazum. Nočemo razširiti naših mej, razen na nekem gotovem mestu. Hočemo, kar hoče narod, ker država brez naroda je mrtva. Avstrija se je zrušila, ker ni imela narodov na svoji strani. Pri nas pa sta narod in država eno in isto.

Sporazum se je sklepal direktno s Pašićem. Ni treba da bi se objavil, ker vidite, kaj se dela. Najbolje se to vidi v zunanji politiki. (Nato našteva izjave naših zunanjepolitičnih zastopnikov, ki kažejo, da je naš ugled po sklepu sporazuma zelo zrastlel.)

Italijanski diplomati morajo vedeti, da bi v slučaju kakih avantur imeli proti sebi ne samo nas, temveč tudi Českoslovaško, Poljsko, Rumunsko in Turško. Če bo Italija smatrala naše meje za porušljive, bo propadla, kot je propadla Nemčija. Če se dvigne fašistovski Italija proti nam, bo imela proti sebi 100 milijonov. Razlikovati moramo italijanski narod od črnih fašistovskih sraje.

Prvo načelo vlade je štedenje v vseh ministrstvih, odstranitev nevalificiranih in razporeditev ostalih uradnikov. Vlada bo ostala na vladi, dokler bo hotela in bo šla skupno na volitve, iz katerih bo izšla ojačena. Tudi orožnikov je polovico preveč.

Izenačitev davkov je najtežja stvar. Ne da se doseči, da bi Srbi plačevali vse sedanje davke, tudi Hrvatje ne morejo plačati več. Nemogoče pa je tudi, da bi Hrvati in Slovenci plačevali tako malo kot Srbi, ker bi država izgubila tretjino dohodkov. Treba bo nekatere davke odpraviti ali zmanjšati, šele potem bo možno izenačenje.

Tudi v prosvetni upravi mora vladati enakopravnost. V prosvetnem oziru treba stavljaljati Slovence za vzgled. Imate dobro učitelstvo. Vaše osnovno in srednje šolstvo kot tudi univerza je najboljša v državi. V tuji Avstriji je dobil mali slovenski narod svojo popolno narodno individualnost. Potrebna je revizija ustave v duhu enakopravnosti. Z revizijo ustave postane država samo močnejša. Zavest slovenstva je naravna stvar.

Srbi so si državno ustvarili z orožjem in pri njih je vladal kolek. Srbi so državotvorci, Hrvatje in Slovenci so narodotvorci. S sporazumom je zagotovljen popoln razvoj Srbov, Hrvatov in Slovencev. To je jedro mojega govora.

Vsi stanovi morajo služiti seljaškemu narodu. Seljaštvo ni stan, ampak je narod, v katerem morejo najti vsi stanovni čvrsto podlago. Seljaki branijo naš jezik, oni so tvorci našega mišljenja, etike, estetike in morajo biti regulatorji države. Vsi drugi so le pomagači.

Samoupravo (avtonomijo) pojmujejo realno in jo hočemo uvesti v občine, županije in oblasti. Zakonodajna bo ostala v Beogradu, izvršilna pa se bo razdelila med Beogradom, Zagrebom in Ljubljano. To je vprašanje dejanske potrebe.

Po drugih državah.

Nazadovanje socialne demokracije. Na zborovanju nizozemske strokovne zveze v Amsterdamu je tajnik Fimmen v svojem govoru izjavil, da je štela pred vojno internacionalna strokovna zveza le 8 milijonov članov in je med vojno narasla na 23 milijonov. Članske pridobitve med vojno in takoj po vojni pa niso bile veliko vredne. Članstvo zadnji čas rapidno pada ker je sedaj organiziranega v internacionalni strokovni zvezi komaj še 13 milijonov delavstva.

Kraljica vdova Aleksandra, mati angl. kralja je umrla 20. t. m. — Aleksandra je

Vera ni v nikaki nevarnosti. Vera je v duši in v zvezi z Bogom. Veri morejo škodovati duhovniki, ki jo lepo pridigujejo in slabo delajo.

Tudi Slovenci morajo v vlado. Pucelj je deloma že v vladi, v kratkem bo morda popolnoma.

V nedeljo popoldne se je vršil javen shod v Veliki Loki na Dolenjskem, kjer je Radić v bistvu ponovil svoja ljubljanska izvajanja. Zanimiv je bil nastop župnika Oblaka, ki je javno izjavil, da cerkev nima s politiko ničesar opraviti in da je katoličan lahko pristal vsake stranke razen anarhistične in komunistične. »Slovenec« ga je za te njegove izjave rahlo pokaral, ker pač niso v skladu s trditvami naših klerikalcev, ki vedno mešajo vero, cerkev s svojo strankarsko politiko. K gornjim izjavam se vrnemo na drugem mestu.

Uradništvo in novi budžet. Uprava glavnega uradniškega saveza je na svoji izredni seji, dne 20. t. m. obravnavala težko stanje državih uradnikov. Ugotovilo se je, da vlada ni naklonjena težnjam uradništva. Posebno je graje potreben člen 31 osnutka finančnega zakona o dvanajstih letih, v katerem se predvideva 15 letna služba za dosego pokojnine. Uprava saveza je sklenila, da se za 26. t. m. skliče širša konferenca vseh uradniških organizacij v državi. Cilj konference bi bil, določiti stališče uradništva proti ukrepom vlade.

Pašićeva osemdesetletnica. Predsednik vlade Nikola Pašić slavi 19. decembra svoj osemdeseti rojstni dan. Pašić se je rodil leta 1845 v Zaječaru. Pašićeva osemdesetletnica bo radikalna stranka slovesno praznovala. Izide tudi spominska knjiga.

Koroševa agitacija. V spremstvu predsednika Hrvatske ljudske stranke Barića je priredil dr. Korošec več shodov po Bosni in Hercegovini in v severni Dalmaciji. Agitacija ima namen restavrirati hrvatsko klerikalno stranko.

Državni proračun. Finančni minister Stojadinović je finančnemu odboru predložil dvanajstine za december - marc. V ekspoziciji povdarja finančni minister, da znaša celokupni budžet za leto 1925—26 12.251 milijonov dinarjev, to je mnogo več kot lanskoo leto. Izdatki se pa ne bodo krili s povišanjem davkov, ampak so že kriti z višjimi dohodki. Na direktnih davkih se je v prvih petih proračunskih mesecih dobilo 1173 milijonov dinarjev, proti 1002 milijonov dinarjev lanskega leta. — Dohodek carine je 1096 milijonov, proti 909 milijonom lanskega leta; monopola 696 milijonov proti 685 milijonom. — Med novimi izdatki je všteti 11 milijonov za vojne odškodnine, 25 milijonov kmetijskih kreditov in 33 milijonov za invalide.

Politikujoča cerkev. Ljubljanski škof hoče ostati dosleden svojemu programu, da neprestano vlači vero v politično borbo in da v imenu Boga (!) agitira za SLS. Komaj so v javnosti potihnili glasovi o škofovem pismu, kjer pod pretnjo cerkvenih kazni prepoveduje politično udeleževanje duhovščini v drugih strankah izven — SLS, že je ljubljanski škof spisal drugo pismo, katerega bo morala najostreje obsoditi vsa javnost. To drugo pismo, priobčeno v »Slovenec« in naslovljeno na »vernike« razvija naravnost judovski reklamo za časopise SLS, dočim kar pavšalno proklanja vse časopise, ki se ne tiska v jugoslovanski tiskarni. Škof prevzema vlogo kolporterja za časopise SLS in se pri tem prav nič ne sramuje govoriti v imenu Boga in vere. Po škofovem bo samo tisti zveličan, kdor bere Slovenca in Domoljuba, kdor bere pa n. pr. »Novo Pravdo, ta ne bo videl božjega kraljestva. — Skrajni čas je že, da se postavi ljubljanski škof pod kurateljo, kajti njegovi izlivi besnega političnega sovraštva presegajo že vse meje normalnosti!

angleški zunanji minister Chamberlain, da je sporazum dosežen v Locarnu začetek, ne pa konec stremljenja, da se doseže mir med narodi. Prišla bodo sicer še marsikatera razočaranja, katere pa ne bo težko odstranili pri dobri volji državnikov.

Uradni podatki o izidu volitev na Českoslovaškem. V prvem skrutinju se je ugotovilo, da so posamezne kandidatne liste dobile to-le število glasov:

Kand. lista.	Posl. zbornica.	Senat.
Št. 1	4.240	—
> 3	27.144	29.244
> 4	98.383	85.777
> 5	630.894	537.470
> 6	240.879	214.589
> 7	1.094	1.438
> 8	285.928	257.171
> 9	411.040	363.310
> 10	29.884	25.746
> 11	314.440	289.055
> 12	98.240	87.917
> 13	4.512	4.050
> 14	14.453	—
> 15	933.711	774.454
> 16	35.674	30.767
> 17	168.278	139.945
> 18	35.446	31.657
> 19	16.861	—
> 20	284.628	256.360
> 21	609.195	516.250
> 22	970.498	841.647
> 23	7.854	—
> 24	2.392	—
> 25	17.285	17.521
> 26	691.238	618.033
> 27	571.198	505.597
> 28	98.793	51.513
> 29	489.027	417.206

Skupaj 7.105.276 6.096.717

Številke označujejo tako-le stranke: 1. meščanska stranka; 2. moravska zveza; 3. agrarna in konservativna stranka; 4. kršćansko - socialna stranka; 5. češka socialna demokracija; 6. nemška nacionalna stranka; 7. obrtniška stranka v Karpatski Rusiji; 8. češka obrtniška stranka; 9. poljski delavci; 11. nemška kršč. soc. stranka; 12. nac. stranka dela; 13. madž. stranka; 14. skupina kadrske; 15. komunisti; 16. kmetška stranka; 17. nemška nac. soc. stranka; 18. slovaška nac. stranka; 19. Zidovska gosp. stranka; 20. narodno-demokr. stranka; 21. češkoslov. narodni socialisti; 22. češka republ. stranka; 23. neodvisni komunisti; 24. Zveza meščanskih kmetov; 25. slov. kršč. soc. stranka; 26. češkoslov. ljudska stranka; 27. nemška kmečka zveza; 28. Zidovska stranka; 29. Hlinkova ljudska stranka; 31. neodv. soc. stranka.

Bodoča vlada na Českoslovaškem. Pogajanja za sestavo nove vlade so v polnem teku. Večina strank, ki so do edaj sodelovale v vladi, je že naprej pripravljenih tvoriti parlamentarno večino. Najbolj verjetno je, da bo nova vlada sestavljena iz agrarcev, ki štejejo 45 poslancev in 23 senatorjev, iz klerikalcev, ki štejejo 31 poslancev in 16 senatorjev, iz socialnih demokratov, ki štejejo 29 poslancev in 14 senatorjev, iz narodnih socialistov, ki štejejo 23 poslancev in 14 senatorjev, iz narodnih demokratov, ki štejejo 13 poslancev in 7 senatorjev in iz obrtnikov, ki štejejo 13 poslancev in 6 senatorjev. Skupaj bi štela vlada poslanski zbornici 159 in v senatu 80 glasov. Vladina večina ne bi bila velika, a zadostna, ker ni pričakovati enotnih akcij opozicije, ki je razdvojena med seboj tako glede taktike kot programa.

Pretepi v italijanskem parlamentu. Z ozirom na to, da je bil preprečen znani napad na Mussolinija, so fašisti priredili v poslanski zbornici manifestacijo. Komunistični poslanci so izjavili, da se manifestacije ne morejo udeležiti. Izjava komunistov je bila signal, da so se fašisti navallili na opozicijo in vnel se je pretep, ki je končal z zaključanjem seje. — V italijanskem senatu je bil odobren zakon, ki prepoveduje tajna društva. Novi zakon je naperjen pred vsem proti svobodno zidarskim ložam, kjer se je do zadnjega zbirala elita fašistične opozicije.

Nova poljska vlada se je predstavila parlamentu te dni. Nova vlada razpolaga v parlamentu s 300 glasovi od 444 glasov. Sestavljena je tako-le: min. predsednik in minister za zunanje zadeve Skrzynski, notranje zadeve Raczkiewicz, vojsko general Majewski, finance Zdzickovski, trgovino Osiecki, prosveto Grabski, železnice Chodinski, pravdo Piechowski, kmetijstvo Kiesnik in agr. reformo Rudvan. V kabinetu so zastopane vse večje poljske stranke, vključno s socialni demokrati.

Važna glasovanja v Švici. Dne 6 decem. se vrše v Bernu nadomestne volitve za mestni svet. Sedaj imajo meščanske stranke malo večino proti socialnim demokratom. Dalje bo 6. decembra švicarsko ljudstvo glasovalo o predlogu za spremembo ustave in sicer v tem pogledu, da se kompetenco o socialni zakonodaji prenese izključno na zvešni svet. Predlaga se izpolnitev socialnega zavarovanja.

Grško-bolgarski spor. Mednarodna preiskava o znanem obsejnem incidentu med Grčijo in Bolgarijo se bliža koncu. Poroča se, da je krivda Grčije nesporno dognana. Sedaj se gre le še za to, da se določi višino odškodnine, katero bo morala plačati Grčija Bolgariji.

Polonica Juvanova.

(Ob 25letnem jubileju).

Iz ljudstva je izšla in tega ljudstva ni nikdar zatajila. Saj ima bogate izkušnje vseh onih, ki so morali s komolci skozi življenje, pozna borbo in strah za jutrajšnji dan... a nosi v sebi tudi vso vedro, neomadeževano zdravje in veselo voljo do dela in napredka. — Njen jubilej je bil pravi praznik in iskrena proslava prosvetne delavke, ki je priprosta in pristna dosegla priznanje najvišjih slojev in enodušno ljubezen vseh prijateljev slovenskega gledališča.

Rodom iz Mengša je prišla kot nadarjeno, iskro dekle v Ljubljano in spoznala vso trpko po proletarskega boja za obstanek. A Polonica ni klonila. Njen smeh je preveč čvrst, da bi potemnil njeno vero v bodočnost, njen nezmagljiv optimizem prejak, da bi bila jublanka kdaj v hipu zadvomila in obupala nad seboj. Iz uršulinske šole jo pelje pot na razna odlična priporočila k dramskemu študiju. Učila se je pri Inemannu, Dobrovoljnem, Borštniku. Pozneje je izpopolnila svoje znanje pri Nučiču in drugih. Vmes je ves čas nastopala v vseh mogočih odskih vlogah okoli 800 po številu. S prva zborova pevka, je bila pozneje zaposlena v opereti, komediji, drami in veseligravi od epizodijske v burki do naslovne vloge moderne drame. Najbolj pristni

so bili njeni ljudski tipi domačih del (Cankar, Petrovič, Golar), a vedno pristne tudi enake vloge svetovnih klasičkov, nepozabna je v Schönherrijevih igrokazih, sveža v kreacijah moderne komedije (Langer) in dobra v ruski drami (Živi mrtveci, »Moč teme«) itd. Povsod pa je vrlo vporabna moč in prav vsem izborna koleginja. Diči jo porazna ljubeznjivost, točno razumevanje razmer in globoka ljubezen do delavske mladine, katere prosvetni vzgoji je v manj zaposlenih časih posvetila nesebično ves svoj prosti čas in svoje vsestransko praktično znanje.

Nešteto potrlih duš je ozdravil njen smeh in nebroj bolnih skeptikov je uverila naravna sila njene igre. Vse to so ob njeni jubilejni predstavi mnogobrojni njeni prijatelji na redko iskren način ocenili. Pozdravili so jo stanovski tovariši z nestorjem Danilom, za upravo O. Zupančič, zastopniki drugih naših gledališč in igralskih združenj, uprav viharo pa publika, ki v natrpano polni hiši ni nehala s pozdravljanjem. Oder je bil cvetni vrt poln daril in raznolikih izrazov simpatije in priznanja priljubljeni umetnici in osebi. Mi iskreno želimo, naj nam naša prijateljica s svojo energijo in z redkim organizatoričnim talentom še dolgo vrsto let stoji v prvi vrsti narodne prosvetne tribune in naj prej ko slej govori tako toplo in učinkujoče do slovenske duše, kot jo pozna in nosi ona sama. Polonica Juvanova, spremljaj Te sreča na tej poti.

Ivo Peruzzi.

Strokovni vestnik.

Vsem podružnicam. V najkrajšem času bodo volitve v Delavsko zbornico. Ker se teh velevažnih volitev udeležijo tudi NSSZ skupno z drugimi strokovnimi organizacijami, pozivamo vse naše podružnice, da se za te volitve že vnaprej pripravljajo. Povsod naj se sklicujejo sestanki, da se članom pojasni velik pomen Delavske zbornice in in jim razložijo način volitev. Vsak naš član mora biti informiran o volitvah in vsak naš član mora postati agitator za skupno listo. Brajše in sestre! Ne čakajmo zadnjega trenutka, temveč že sedaj vsi na delo za častno zmago pri volitvah. — Tajnik.

Mezdana gibanja. Na več krajih se je pojavila epidemija po znižanju mezd in zvišanju delovnega časa. Podjetniki silijo s takimi zahtevami delavstvo, da stopi v obrambne boje. Tak bojuje sedaj čevljarški delavci v Novem Sadu, ki so v stavki. Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila o obrambnih bojih. Bodite povsod čuječi in si ne pustite odvzeti dobljena prava. Išcite pomoči pri strokovnih organizacijah in se zato organizirajte. Ne pozabite, da je v skupnosti in edinstvu moč.

Jesenice. Podružnica NSSZ na Jesenicah priredi v nedeljo, dne 29. t. m. ob 9. uri dopoldne pri Ravhekarju članski sestanek, na katerem poroča predsednik o. v. br. Rudolf Juvan. Vabimo vse člane, da se tega sestanka udeležijo polnoštevilno.

Zmaga organizacije. V teh težkih časih, ki jih delavstvo preživlja, so le redki slučajji, da zabeležimo uspehe delavskih borb. To se zgodi navadno le tam, kjer je močna organizacija. Tak slučaj se je zgodil te dni pri krojaških delavcih v Nišu, ki so v boju dosegli 12 odstotno zvišanje dohodkov plač. Zopet dokaz, da je le v organizaciji moč in zmaga.

»Bratstvo« v Ljubljani ima dne 4. decembra t. l. svoj redni članski sestanek, združen s predavanjem »o političnih razmerah v Českoslovaški«. Predava t. v. Ivan Tavčar. Sestanek se vrši točno ob 8. uri zvečer v »Pulpanovi čitalnici«. Dolžnost vseh bratov in sester je, da se predavanja vsi polnoštevilno udeležijo. Odbor.

»Bratstvo« v Ljubljani opozarja, da se vsa korespondenca, tičajoča »Bratstvo« v Ljubljani, ter vseh njegovih odsekov pošilja le na naslov tajnika Mirko Kerne, Ljubljana, Hrenova ul. 18. Prosimo, da se držite vsi tozadevne objave, ker le na ta način je možna takojšnja rešitev. — Odbor.

»Bratstvo« v Zagorju ob Savi priredi v torek, dne 1. decembra ob 7. uri zvečer v društvenem lokalno proslavo narodnega ujedinenja s sledečim vsporedom: »Dobrodošli«, koračnica (tamburaški zbor); pozdrav predsednika in otvoritev proslave; slav-

nostni govor; deklamacija; Lepa naša domovina; (tamburaški zbor). — Pozivamo vse brate in sestre, kakor tudi NSSZ ter NSSZ, da se proslave v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

† Ana Klemenčeva. V četrtek 19. t. m. je umrla v ljubljanski bolnici naša sestra Ana Klemenčeva, članica »Bratstva« na Hrušici in žena tamošnjega podpredsednika. Pogreba, ki se je vršil v nedeljo popoldne na Jesenicah, so se polnoštevilno udeležili bratje in sestre iz Hrušice in Jesenic, o. i. o. NSM pa je poslal iz Ljubljane deputacijo in venec. Imenoma mladine se je od pokojnice šestre poslovil predsednik »Bratstva« na Hrušici brat Poženel. Sestra Klemenčeva je bila agilna in požrtovalna naša sobojevnica in jo bomo težko pogrešali v naših vrstah, žalujemo za njo in ohranili jo bomo v najboljšem spominu, bratu Klemenču pa izražamo svoje sožalje.

Taborniki.

Taborniki na Grmadi.

V nedeljo 22. t. m. so naši taborniki pihali iz meglenih Ljubljane v naravo. Ze ob 6. uri zjutraj so se zbrali pred Narodnim domom in odšli preko Toškega čela na vrh Sv. Katarine. Izletnike je vodil brat Crni Sv., ki pa je kljub specijalki zašel v močvirje in za njim cela četa tabornikov. Na vrhu Sv. Katarine je prav prijetno gredo solnce, medtem ko je bila vsa dolina v meglenem morju. Iz Sv. Katarine so taborniki krenili proti Grmadi. Tudi tu se jim ni dobro godilo, ker se je en del zgubil in je pod spretnim vodstvom s. Mare zašel v močvirnat gozd. Po dolgem iskanju je br. Brzi Jelen našel pravo pot in privedel zgubljence na vrh Grmade, ki se je vsa lesketala v solncu. Nepopisljivo lepo je biti na vrhu in se greti ob solncu, medtem ko je dolina zavita v gost meglen pajčolan. Na Grmadi so se taborniki pokrepčali, se spočili in zapeli, ter se potem spustili v dolino k Sori. Ob Sori so se danes vidna razdejavanja, ki se jih vsak spominja z grozo. Ob vodi so se popoldne taborniki utaborili in si pod vodstvom s. Zore skuhal čaj. Po odmoru se je pot nadaljevala proti Medvodam, od tu v St. Vid in v Ljubljano. Izlet-

niki so dospeli proti večeru domov vsi sveži in polni novih moči. Celo naša najudanejša sestra iz družine Tiha Jelka so se ta dan dobro obnesle. Rekord v hoji sta odnesle s. Ivankec in Ela. Nesreče se na izletu ni pripetilo, razun, da je s. Mara zgubila peto in se s. Ela zbodla v roko. Drugače je šlo vse v najlepšem redu. Zvečer so Ljubljani lahko videli po ulicah močno četo tabornikov, ki se je prepevaje vrnila z daljšega izleta v Ljubljano, čakajoč prilike, da zopet pobite v naravo. Tabornik je v naravi doma, tam je njegov raj.

Taborniško predavanje. V torek, dne 24. t. m. je v društveni sobi predaval tabornikom g. dr. Miš, asistent drž. higijenskega zavoda, o jetiki. Predavatelja so člani pazno poslušali in si njegovo izbrano in poljudno predavanje o najhujši bolezni vzeli k srcu. Predavanje je spremljal lep film, ki je pokazal vso strahoto te bolezni. Pokazal pa je tudi, kako se jetike ubranimo in kako zdravimo. Taborniki kažejo, da gredo pravo pot naprej in jim gre res vse priznanje. Zeleti bi bilo samo to, da se tudi stariši tabornikov udeležujejo teh predavanj, ki so za vsakogar podučni.

Čedenske vesti.

— Seja ravnateljstva okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani se je vršila v torek 24. t. m. v dvorani mestnega magistrata. Na tej seji je bil predložen proračun upravnih stroškov OUZD za poslovno leto 1926. Iz proračuna je razvidno, da je zaposlenih pri OUZD 180 nameščenecv in sicer 144 stalnih in 36 dnevnikaarjev. Celotni izdatki za nameščenice so predvideni v znesku Din 3.987.780.—. Stroški za seje ravnateljstva, upravnega odbora, predsedstva nadzorstva in rentnega odbora ter potni stroški za revizije in komisije ter strošek za delavsko sodišče v skupnem znesku Din 124.710.—. Za volitve odposlancev in glavno skupščino je postavka v proračunu Din 270.000.—. Za stanarino, tiskovine ter razne druge upravne stroške je v proračunu unesenih 1.136.773.— Din. Vseh izdatkov je predvidenih Din 7.248.228.—. Proračun za leto 1926 pa predvideva sledeče dohodke posameznih panog, na katere se nanašajo upravni stroški, in sicer a) bolniško zavarovalna panoga Din 30.300.000.—; b) nezgodno zavarovalna panoga 7.500.000.— Din; in c) delavska zbornica Din 2.300.000.—. Skupno vseh dohodkov Din 40.100.000.—. O predlogu uprave se je razvila obširna debata, na kar se je proračun z malimi izpremembami sprejel z večino glasov. Na seji se je ponovno izreklo nezadovoljstvo nad postopanjem osrednjega urada v Zagrebu, ki omalovažuje sklepe ljubljanskega okrožnega urada in s svojimi nepotrebnimi ukrepi zadržuje razvoj in napredek tega zavoda. To nezadovoljstvo so ponovno izrekli zastopniki delavcev, kakor tudi zastopniki delodajalcev, kar je dokaz, da zakon o socialnem zavarovanju ne odgovarja zahtevam modernega zavarovanja ter se mora ta zakon čimprej izpremeniti. Mi to zahtevamo že od vsega početka in ne bomo od te zahteve odnehal, dokler se to ne bo zgodilo.

— Farna bera bo odpravljena, namesto nje pa bo uveden poseben davek. Iz tega dobe potem duhovniki in cerkovniki nekatere doklade, ki bodo urejene tako, da ne bo nihče prikrajšan.

— Zopet aretacija komunistov v Beogradu. Ta teden je policija v Beogradu aretirala tri komuniste in sicer bivšega poslanca Simo Markovića in Simo Miljuša ter nekega delavca. Za kaj se prav za prav gre, še ni povsem znano, dasi se govore razne stvari. Kaj pametnega komunisti gotovo tudi to pot niso skovali, saj že poznamo te ljudi. — Namesto, da bi vodili za delavske interese legalno borbo skupno z ostalimi socialističnimi strankami, hodijo svoja stranpotja, zavajajo in varajo ljudi ter delajo razdor med delavstvom.

— Novi novei. Dobili smo nove kovane novce po 1 Din, pa so nekam čudni. Ena vrsta je za dobrega pol manj debelejša od drugega ter se razlikuje tudi po evenku in blesku kovine. Ali res ni mogoče pri nas dobiti ene stvari v redu. Ali so vse komi-

si, ki naročajo in prevzemajo razne robe, res od muh?

— Sprememba na prosvetnem oddelku v Ljubljani. V soboto, dne 21. t. m. je bil šef prosvetnega oddelka g. dr. Pavel Pestotnik brzojavno razrešen svojega mesta. Njegove posle je prevzel časno g. dr. Bevk, dokler ne bo imenovan novi šef. Skoro gotovo bo za novega šefa prosvete imenovan g. dr. Drago Lončar, profesor ljubljanske realke.

— Razpisane službe. — V Slovenjemgradu je razpisano mesto upravitelja bolnice. Prosilci s kvalifikacijo za III. kategorijo drž. uradnikov morajo vložiti prošnje do 15. dec. 1925 pri velikem županu v mariborski oblasti. — Več »Uradni list št. 105. — Dalje je razpisano mesto šolskega sluga na Rudarski šoli v Celju. Prošnje morajo biti vložene do 15. dec. 1925 pri rudarskem glavarstvu za Slovenijo v Ljubljani.

— Ulica Kralja Petra I. Osvooboditelja — v Pragi! Praški občinski svet je sklenil, da imenuje eno ulico z imenom našega pokojnega kralja Petra I. — Lep dokaz simpatij čeških bratov do naše države!

— Lepše vreme. Prerokuje se nam lepše, hladno vreme, ki je sicer res nastopilo, a je vprašanje, koliko časa bo držalo. — V Trstu so imeli ta teden tudi dva dni hudo boro, sedaj pa je nastopilo najlepše spomladansko vreme. — Istočasno so imeli v Neapelju hude nalive. Nad mestom se je utrgal oblak, da je voda v potokih drla po ulicah in za več ur popolnoma ustavila ves promet. Tudi tam je sedaj krasno vreme.

— Stavka v Avstriji na dnevnem redu. — V kakem stanju se nahaja gospodarstvo v Avstriji, nam dokazujejo stavke delavstva raznih branž, ki se vrste druga za drugo. Sedaj stavkajo zopet delavci v veliki tovarni za orožje Steyr, ker podjetje ni hotelo ugoditi zahtevam delavstva po zboljšanju materialnega položaja. Tudi ta stavka je zadela v živo. Pričela so se takoj pogajanja s posredovanjem državne oblasti. Zastopniki tovarne in delavstva so se sicer nekoliko drug drugemu približali, vendar še ni mogoče predvideti konca pogajanj. Vsekako bo tudi tukaj delavstvo doseglo nekaj uspehov, ker je dobro organizirano in složno.

— Pošta v Avstriji pred stavko! Ni izključeno, da prične prve dni decembra celokupno pošto in brzojavno osobje v Avstriji z generalno stavko. Kaj se to pravi, si lahko predstavlja samo oni, ki vsaj malo poznajo organizacijo tega ogromnega prometnega aparata. Pošto uslužbenstvo zahteva zvišanje gotovih doklad, zlasti tudi pristojbin za gotova dela in vrste službe. Ker se vlada par tednov za to zahtevo ni zmenila, je organizacija poštarjev sedaj dvignila svoj glas. To je vlado prisililo, da je morala pričeti z proučevanjem stvari. Poštariji čakajo do določene ure. Danes je že stvar ugodno rešena, ali pa je vlada dobila ultimatum, do

kadaj se mora rešiti. Po ultimatnem roku nastopi generalna stavka. Avstrijski poštarji naj bodo našim za vzor! Pošteno delati, a zato tudi pošteno plačilo! Pri nas ni »mogoče« izsiliti niti zloglasne razlike, ki bo samo po lastni krivdi uslužbenec šla po vodu.

— Belgija znižuje svojo vojsko. Vojni minister je sporazumno z vlado predložil ministrskemu svetu predlog za znižanje belgijske vojske od 4 na 3 armadne zbore. Poleg tega pa še skrajšanje kadrskе službe na 10 mesecev. — To nam naj bi bilo za zgled, če nas tako tarejo naše finance. Storitmo to tudi pri nas, pa bomo takoj lahko znižali davke.

— Nova iznajdba na znanstvenem polju. Nekemu znanstveniku v Ameriki, fiziku na nekem zavodu v Kaliforniji, se je posrečilo iznajti nove žarke, ki visoko nadkrijujejo moč sedanjih X žarkov. Svetloba novih žarkov prodre 182 cm debelo svinčeno ploščo, med tem, ko sedanjí X žarki v stanju prodreti samo 1 in eno četrtino cm debelo ploščo.

— Vžigalice ožigajte previdno, zlasti je to potrebno pri prižiganju cigaret in smodki! Prav čisto se namreč pripeti, da odleti pri vžiganju fosfora iskra v obraz, v roke ali na obleko. Če pade v oko, je nevarnost, da človek oslepi. To se je zgodilo pred par dnevi v Sarajevu neki stari ženi, kateri je iskra vžigalice odletela v oko in je revica oslepela.

— Zenske zločinke. Zadnji čas zaznamuje kronika zločinov več slučajev, ki so jih izvršile ženske. V Avstriji je baje neka kavarniška blagajničarka z nožem umorila nekega moškega iz dosedaj še nepojasnjenih motivov. — V Vel. Bečkereku je porota obsodila pravkar na smrt neko žensko, ki je zastupila svojega drugega moža, svojo hči iz prvega zakona in pastorka. — V Dalmaciji pa je bila istakota sedaj pred splitsko poroto obsojena na smrt neka služkinja, ki je umorila nekega financarja.

— Poziv na dvoboj. Zunanji listi poročajo, da je neki general v Črni gori pozval nekega visokega častnika pri našem armadnem vodstvu na dvoboj, da pa je ta to odklonil. — Prav je imel!

— Rodbinska tragedija. Fric Falkenstein, makler na berlinski borzi se je v soboto v svojem stanovanju ustrelil in to menda dogovorjeno s svojo ženo. Ko je izdihnil mu je žena vzela iz roke samokres ter z njim ustrelila 2 letnega sinčka in potem pa sebe. Vsi so mrtvi. Baje so gnale rodbino k obupu finančne težkote.

— Po Čarugovih receptih so drzni roparji sredi pretečenega tedna poskusili izvršiti rop na osebnem vlakcu Zagreb—Beograd. Med vožnjo je tolpa banditov naskočila vagon za brzojavno blago ter pričela metati iz voza razno blago, zlasti hale manufakture. Pri tem pa se je zgodila nezgoda. Ena taka hala je padla na tračnice in sta vsled tega dva vagona skočila iz tira. Strojevodja je seveda takoj ustavil vlak in tako so jo morali roparji odkuriti brez plena, ki bi bil drugače velikanski. Škoda ima pri stvari le železniška uprava, ker se je pokvarila proga in vozovi, dasi bi bila kmalu nastala velika nesreča in, to tik pred mostom čez Savo.

— Strahovit vihar na morju. Na morju so razsajali pretečen teden strašni viharji, ki so povzročili tudi več nesreč. V Mehiki pa je vihar dvignil mogočen val tako visok in s tako silo, da ga je pogl na obrežje ter zalil celo pokrajino z vodo. Pri tem je bilo mesto Situatomaža z velikim pristaniščem popolnoma poplavljen, poškodovano in v pretežni večini pokončano. Človeških žrtev je na tisoče.

— Ne nasedajte raznim tujim agentom, ki ponujajo povečanje fotografij. Kakor čujemo, se po pojavili pravkar taki agenti s svojo manjvereno in drago robo, ki z ozrom na visoko carino daleč presegajo ceno naših domačih izdelkov. Dajmo rajši služba našim domačim ljudem.

— Dvojni umor pri Medvodah. — Žrtev zločina je postala 21 letna Angeleka Kopačeva, ki je bila v blagoslovljenem stanju. Morilec jo je pobil z batom v hlevu ter ji glavo popolnoma raztolkel. Dejanje se je izvršilo v soboto zvečer med 6. in 8. uro. Zločin je odkrila mlajša sestra pokojnice, ki je prišla okrog 8. ure iz Ljubljane. Oblasti so takoj ukrenile potrebno, da izlede morilca. Iz Ljubljane so pripeljali tudi policijskega psa (ki pa je last nekega privatnika). Ta je kmalu razrešil uganko o morilecu. Po sledu se je zagnal v sosedovo hišo ter tam planil na posestnikovega sina, pri katerem so našli okrvavljene predmete ter ga nato tudi aretirali, dast krivdo zanj.

— Izdelovalce bankovcev zapri. Pri Ptuju so orožniki dobili v roke tiskarnarje falzificiranih bankovcev, ki so v raznih vaseh ambulantno obratovali. Njihovo ambulantno podjetje je bilo izborno urejeno, tako da so prav dobro falzificirali večje dolarske in največje dinarske bankovce ter jih mnogo tudi razpečali. Nekaterim domaćinom je bilo to dovolj ter so se udeležili tega posla na ta način, da so prevzeli falzifikate v zaplavanje. Seveda to ni moglo ostati prikrito in vestno poizvedovanje je imelo uspeh in sedaj so ptički s tiskarno vred pod ključem. Pod ključ pa so prišli tudi zapeklani, nevedni ljudje, takorekoč po nedolžnem, marsikoga pa je gnala k temu tudi stiska in beda.

Iz stranke.

Ljubljansko okrožje.

Zborovanje NSS v Zagorju ob Savi. V nedeljo 29. t. m. ob pol 10. uri dopoldne se vrši v Zagorju zborovanje NSS, na katerem poročata tov. Franjo Rupnik in Ivan Tavčar in sicer prvi o politični situaciji in drugi o pomenu čehoslovaških volitev. Pozivamo vse tovariše iz Zagorja in okolice, da se tega zborovanja udeležijo v velikem številu.

Sestanek NSS na Jesenicah. V nedeljo 29. t. m. ob 9. uri dopoldne se vrši na Jesenicah v prostorih gostilne Ravhekar sestanek zaupnikov jeseniške krajevne organizacije NSS. Na sestanku poroča tov. R. Juvan iz Ljubljane o političnem položaju in o raznih aktualnih strankinih zadevah. Krajevna organizacija pozivlja vse jeseniške tovariše, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

Celjsko okrožje.

Sestanek zaupnikov NSS v Celju se bo vršil v soboto 28. t. m. ob 8. uri zvečer. Na sestanku poročata tovariša

Franjo Rupnik in Ivan Tavčar iz Ljubljane. Pozivamo celjske tovariše in predvsem zaupnike, da se sestanka polnoštevilno udeležijo, ker bo med drugimi tudi poročilo o volitvah v Českoslovaški.

Krajevna organizacija v Celju ima danes, v soboto ob pol osmi uri zvečer odbo rovo sejo pri Jeleni s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo tajnika o dosedanjih članskih sestankih. 5. Določitev obnove zbora. 6. Slučajnosti. Tovarši odborniki pridite točno in vsi. — Odbor.

Članski sestanek v Celju. Pretečen soboto dne 21. t. m. so bili tovariši menda mnenja, da ni treba priti k članskemu sestanku, ker je bilo celo mesto v temi radi odpovedi električnega toka. Prišel pa je edini tovariš blagajnik ter se ni mogel dosti načuditi toliki brezbržnosti. Čakal je nekaj časa in ker le nikogar ni bilo, je i on odšel z zavestjo, da je edini storil svojo dolžnost. Tovariši! Nekoliko več zanimanja je pač potreba za članske sestanke.

Mladinski vestnik.

IV. glavni zbor narodnosocialistične mlad. (Dalje.)

Drugi dan, v nedeljo 15. t. m. dopoldne se je vršilo manifestacijsko zborovanje v ljubljanskem Narodnem domu. Udeležilo se ga po zastopnikih skoro vse naše mladinske organizacije, predvsem pa ljubljanske in okoliške. Častno so se izkazale zlasti sestre, članice ljubljanske »Pomlad«, ki so s tem dokazale disciplino in pa veliko razumevanje za naš pokret.

Zborovanje je otvoril s pozdravnim nagovorom predsednik brat Kozinec, ki je najprej pozdravil navzočo zastopnika načelstva NSS in sicer načelnika tov. Deržiča ter tov. Rupnika. Izrazil je občudovanje, da se bratje Čehi radi volitev v narodno skupščino, ki se ravno ta dan vrše v Českoslovaški republiki, povabili na naš zbor niso mogli odzvati. Prebral je pozdravne dopise bratske češke organizacije na Dunaju, brata Starega iz Gradca, brata Brandnerja in pa med tem došlo pozdravno brzojavko brata dr. Doboviška iz Krškega. V kratkih besedah je podal sliko razvoja narodnosocialističnega pokreta med proletarsko mladino v Jugoslaviji ter povdarjal, da se je v naši organizaciji vsvaril trden kader idejno vzgojenih in odločnih bojnikov, ki upravičujejo upanje na uspešen razvoj in zmagovito borbo. Z navdušenjem je bil sprejet predlog, da se z zborovanja odpošlje pozdravne dopise našemu skupnemu voditelju senatorju br. Klofaču v Prago, vodstvu čehoslovaške soc. mladine v Pragi in na Dunaju, bratu Staremu v Gradcu, br. Brandnerju v Brestovcu ter bratoma Poropatu in Božiču v Beograd. Burno aklamirali so v imenu načelstva NSS pozdravil zbor tov. načelnik Deržič. — Naglašal je potrebo idejne vzgoje delavske mladine, ki je bodočnost naroda in poklicana, da reši socialna vprašanja, ki postajajo od dne do dne aktualnejša ter počasi dozorevajo. Stranka pazno in s skrbjo zasleduje delo svoje mladine, se veseli njenih uspehov ter bo po svojih močeh razvoj organizacije kot dolej moralno podpirala.

Br. Kozinec se je zahvalil govorniku za pozdrav in bodrilo z obljubo, da bo mladina tudi v bodoče v službi narodnosocialistične misli stala stranki ob strani ter iz svojih vrst izpopolnjevala vrzeli, ki bi tekom boja nastale v matici stranki.

Br. Poženel je pozdravil zbor imenom najzadnje naše postojanke »Bratstva« na Hrušici. Spominjal se je idejnega voditelja narodnosocialistične mladine pok. brata Pulpana, ki nam naj služi za vzor čistega idealizma, vztrajnosti in neutrudljive bojevitosti.

V imenu ženskih članic je sporočila pozdrave sestra Ambroževa iz Hrušice. V lepo zasnovanem govoru je povdarjala potrebo po socialistični vzgoji našega ženstva, ki bi morala zavzemati tudi v javnem življenju važno mesto. Vzglede Češka, kjer igrajo ženske važno vlogo v vseh panogah političnega kakor tudi social. in gospodarskega dela.

Nadaljni govornik br. Bokal z Jesenic je v svojem krepkem, temperamentnem govoru orisal položaj našega proletarijata, ki zmučen in zapostavljen upira svoje oči proti zlahodu, od koder mu naj zasije zarja, označujoča svobodo in lepše, človeka vredno življenje.

Vsi trije govorniki so želi navdušeno odobravanje vseh navzočih zborovalcev. Zlasti entuzijastično je bil sprejet idejno dobro zasnovan govor sestre Ambroževe kot dokaz, da se naša ženska mladina probuja v zavesti svoje naloge, ki jo ima v človeški družbi.

Br. predsednik se je vsem trem govornikom zahvalil s pripombo, da je Gorenjska s svojim nastopom na zborovanju dokaz, kak rezultate doseže sistematična idejna vzgoja v organizaciji.

S tem je bila druga točka dnevnega reda izbrpana. Prišli so na vrsto referati. Br. Kozinec je referiral o kulturnoetičnih smernicah narodnega socializma, sestra Coriaryeva o ženi in narodnem socializmu ter brat Jelnikar o vprašanju vajencev. (Referate priobčimo v »Novi Pravdi«.) Br. Juvan je nato prečital resolucije, ki so bile sprejete brez sprememb z velikim navdušenjem. (Resolucije so bile objavljene v zadnji številki »Nove Pravde«.) Nadalje je podal br. Juvan še poročilo o izidu volitev v vodstvo NSM in o drugih sklepih delegatskega zbora.

Pred zaključkom je še br. Lah opisal pokret naše delavske mladine v Primorju, ki pod težkimi razmerami ni klonila, marveč se združila v organizacijah s podobno idejno podlago, kakor je naša. Vzdoročen je, da se pri vsaki priliki spominjamo neodrešenega dela naše domovine ter iskreno pozdravljata tozadevno resolucijo.

Predsednik br. Kozinec je konstatiral, da je manifestacijsko zborovanje pokazalo notranjo moč organizacije. Napredek leži v dejstvu, da si je naša mladina tekom obstoja svoje organizacije ustvarila sistem, po katerem vrši propagando ter si je idejno vzgojila člane, ki so zmogni nastopiti kot govorniki, predavatelji, debaterji in organizatorji. Treba le, da odločno vztrajamo na začetni poti ter se niti za las ne oddaljimo od smernic našega idejnega programa. Za uspešno borbo je predvsem potrebna solidarnost vseh bojnikov, medsebojno zaupanje in pa trdna, odločna vera — v zmago! S pozivom na delo z novim pogumom in podvojenim navdušenjem je zaključil krasno uspelo zborovanje.

**OBLEKE NA
OBROKE
O. BERNATOVIČ
LJUBLJANA, MESTNI TRG**

Mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev

se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica štev. 6, I. nadstr., vrata štev. 10., LUD. BARAGA.

— Namesto diference — novi davek za uradništvo. Z novim zakonom o dvanajstih, ki stopi v veljavo 1. decembra namesto rednega proračuna, se uvede nov davek tudi za državne uslužbenke. Odgovaralo se jim bo poleg že itak visokih novih davkov in premajhnih plač, prispevke za rodniški pokojninski sklad. To je nova ustanova, ki bo zahtevala od uradnikov po 4. od služabništva pa po 3 odstotke njihovih prejemkov na mesec. Vsekakor je to velika obremenitev za uradništvo. Toraj, namesto diference, ki bi jih vlada po zakonu že davno morala izplačati svojim uslužbenecem gospodje od sklepa, da se bolj zadregnejo želodec bogim javnim nameščencem. Kaj bodo rekli k temu naši poslanci in uradniške organizacije.

— Naši italijanski »prijatelji« so nam na naše proteste zaradi nasilja nad Slovenci v Trstu odgovorili z novimi nasilji. Popolnoma so ukinili slovenski pouk na osnovnih šolah. Izdali so odlok, da se na vseh osnovnih šolah mora poučevati samo v italijanski. Naša vlada z rokovnicami, Italijani pa med naše ljudi z bičem.

— Obglavljen je bil v Nemčiji znani Angerstein, ki je umoril v svoji vili svojo 6 člansko rodbino ter 2 hišna posla.

— Pozor pred ponarejenimi kolki! — V prometu se nahajajo ponarejeni kolki po 250 Din in 10 Din, ki so zelo slabo ponarejeni. Potrebna je pozornost pri nakupu!

— Še en ropar izza rajhenburškega napada pod ključem. Na Hrvaškem so orožniki prijeli še enega roparja pa imenu Niko Bojčevića, ki je sodeloval pri napadu na rudniškega uradnika v Rajhenburgu.

— Pogrešajo od prejšnje nedelje neko ženo in njeno petletno hčerko iz Zg. Šiške pri Ljubljani. Doma je pred odhodom rekla, da se pelje v Novo mesto kamor pa ni prišla. Pač pa so jo videli pri Savi v Tomačevem. Na obrežju Save so našli tudi nekaterne njene predmete. Zato sklepajo, da je šla s hčerko v vodo, dasi si nihče ne more misliti, zakaj bi bila to storila.

Ljubljana.

Ali je dopustno tiskanje slovenskih knjig v Nemški Avstriji. — Pred dnevi se je obravnavalo pred tukajšnjim sodiščem tožba, ki jo je naperil G. R. Badjuro proti g. Dragotinu Kosmu, radi članka, ki ga je slednji priobčil marca meseca v našem listu. V tem članku je D. Kosm obsojal one, ki tlopušajo, da se tiskajo slovenske knjige v tujini, ter škodujejo s tem domači grafični industriji, ki se nahaja v krizi in domačemu delavstvu, ki je v velikem številu brezposelno ravno vsled tega, ker izvršuje ogromno množino tiskovnin, ki se rabijo doma, avstrijska grafična industrija. Navajal je, da je tako postopanje stvarno neutemeljeno in izvirja iz raznih motivov, ki bi zlasti nacionalnega človeka ne smeli zavesti v taka pogrešna dejanja. V zvezi s to vsebino je navedel članek tudi g. R. Badjuro, česar, da je tudi on z nacionalnega stališča grešil, ker sta še njegovi knjigi »Vodič« in »Smučar« tiskali v Nem. Avstriji. »Vsled tega se je čutil g. R. Badjuro prizadetega in je po kratki časopisni repliki tožil pisca članka radi razžaljenja časti. — Na sami obravnavi se je obtoženec zagovarjal, da se ni boril proti osebam, pač pa proti grdi razvadi, da se naroča tiskanje tiskovin v slovenskem jeziku v tujini. G. R. Badjuro je navedel kot en primer take razvade. — Zavedal se je, da je v tem primeru krivo predvsem založništvo, vendar je tudi pisca dolžnost, da stori vse, da omogoči tiskanje svojih knjig v domovini. Tega pa tožitelj ni storil. Svoje krivde se ne zaveda, ker je vse, kar je napisal s plemenitim namenom, da koristi brezposelnemu grafičnemu delavstvu in propadajoči domači grafični industriji. Da je dolžnost pisca, ki povdarja ob vsaki priliki nacionalni moment, le, da odda knjigo založništvu in se dalje ne briga, ali se bo knjiga tiskala doma ali v tujini, ne more priznati. — Obtoženec zagovornik dr. Zvolkelj je v daljšem govoru orisal težko naše mlade industrije in povdarjal, da je dolžnost vsakega nacionalista, da vsako svoje dejanje usmeri tako, da z njim koristi gospodarskim interesom svoje domovine, ne pa da jim škoduje. Kdor s svojimi dejanji vedé direktno ali pa indirektno, škoduje razvoju našega gospodarstva, ni pravi nacionalist. Celo v gospodarsko visoko razvitih državah, kot je n. pr. Anglija, se ob vsaki priliki povdarja, da je dolžnost vsakega pravega nacionalista, da z vsemi silami podpira nacionalne gospodarske interese. Obdolženec je hotel tožitelja le opozoriti, da njegovo postopanje ni v skladu z interesi domačega delavstva in tudi ni v skladu z drugimi nacionalnimi interesi. — Šele, ko ta apel ni našel odziva je vrgel na tožitelja očitke, od katerih mogoče kapšen ni v okviru kazenskega zakona dopusten. Za vse svoje pisanje, ki je bilo pisano s plemenitim namenom, obtoženec ne zasluži obsodbe in naj se oprostí. Če pa je z nekaterimi očitki prekoračil kazenski zakon, naj sodišče z malenkostnim kaznovanjem pokaže, da tudi on obsoja škodljivo in neupravičeno razvado, da se nosi naročila za grafične izdelke v tujino. — Po kratkem posvetovanju je sodišče oprostilo obtoženca obtožbe za njegov prvi članek, ker se ga sma-

ra za dopusten apel na javnost, obsodilo pa ga je za očitano »ljubezen do nemškega kapitala« z 200.— Din globe.

— Občinske volitve v Ljubljani. Minister za notranje zadeve je končno vendarle privolil, da naroči ljubljanski veliki župan gerentskemu svetu v Ljubljani, da razpiše občinske volitve. Volitve se vrše v nedeljo, dne 7. marca 1926 po starem volilnem redu, ki predvideva dvotretnjinsko večino oni kandidatni listi, ki je dobila pri volitvah največ glasov.

† G. Fran Illovar, šef krajevne kontrole državnih nemopolnih ustanov je 25. t. m. nenadoma umrl. Pokojnik je bil vzoren uradnik in obče spoštovan. Sožalje preostala.

† G. Anton Pogačnik, posestnik v Sp. Šiški je 22. t. m. nenadoma umrl. Pokojnik je bil vzoren gospodar, podjeten in marljiv mož in navdušen Slovenec, kar je pokazal zlasti ob izbruhu vojne v konfliktu z nekimi nadutimi nemškimi oficirjem. Kot moža pošteniaka ga je čislalo vse. G. Pogačnik je bil tudi šiškiški župan.

— Deloizacije na dnevnem redu. Oskar se je pričel izvajati novi stanovanjski zakon in imamo nova stanovanjska sodišča, so deloizacije na dnevnem redu. Kam bo dovedla ta praksa, je vprašanje za se. Dolžnost ministra za socialno politiko bi bila, da napravi temu nečloveškemu, nekulturnemu postopanju takoj konec. Še pritepenega psa kulturne človek ne brene na cesto, ampak mu da streho. Človeku revežu, ki mu ni dana sreča, da bi razpolagal z lastno streho, pa se ga meče na cesto, pod milo nebo, kjer naj z otročji čaka magari — konca. To bi se pod toleranco državnih oblasti nikakor ne smelo dogajati. Pristojni gospod minister naj dolo odredbo, da se lahko deloizacije izvrše samo takrat, če je na razpolago za prizadete druga primerna streha, vredna človeka. Če tega ni, pa mora potpeti tudi hišni gospodar, kljub temu, če je odpoved stanovanja pravomočna.

— Skandal je to, da se sliši v nekaterih družinah, ki so prišle iz solne Gorike, prepevanje italijanskih narodnih in celo fašistovskih pesmi, da se v tem vadi celo nedolžna deca. Skandal je to! Taki ljudje spadajo na sramotni oder.

— Reflektantom za vstop h ljubljanski operi sporočamo, da bo uprava ljubljanskega gledališča sprejela nekaj pripravnikov za zbor naše opere. Zglasiti se je pri ravatelju opere g. Mirku Poliču ustmeno ali pismeno.

— Nesreča v vlakcu. 23. t. m. je padel iz vlaka letni fantek, sin bivšega železničarja Zajca. Oče je fantka peljal v kiselot. Ko sta bila ravno pri vratih, ki vodijo iz vagona, je voz dobil sunek na kretnici, vrata so se odprla in fantek je padel iz voza, oče pa bi tudi skoraj šel za njim. Ker je vlak vozil še počasi, se fantu ni zgodilo nič hudega. Vlak se je tudi takoj ustavil. Na vsak način je treba v vozovih več previdnosti, zlasti z otroci. Na drugi strani pa bi se moralo tudi vrata vozov vedno dobro zapirati. Pokvarjene vozove pa naj se popravi!

Maribor.

— Prenovljeno Narodno gledališče. Začetkom novembra so se po daljšem kot običajnem preseljenju zopet odprla vrata v naše kulturno svetišče — prenovljeno Narodno gledališče. Ni samo prenovljeno, nego je tudi precej popravljeno, predurjeno pri sedežih v parterju. Lahko se postavimo tudi pred tuji. In še bolj bi se postavili, če bi v prenovljenih prostorih tako presneto — ne vleko. Nedostatek bi se dal z malimi stroški popraviti, če se nasprotni vhodi opremijo z zavesami. Gledališče se je otvorilo s slovensko opero »Gorenjski Slavček«. Operi sta sledili dve dramski predstavi, ena krstna (Remčev »Zakleti grad«, druga primjerja »Probia«, ki je bila že svojčas izvajana na našem odru. Remčev »Zakleti grad« je našel splošno odobravanje. »Probia« je za današnje čase preromantična. O novem osebjju v operi in drami spregovorimo prihodnje. Toliko smemo že danes reči, da smemo biti našim razmeram primerno ponosni tudi na celotno gledališko osobe.

— Predavanje o stanovanjskem vprašanju. V nedeljo dne 29. t. m. se ob 10. dop. v dvorani »Plzenski vir«, Tattenbachova ul. nadaljuje predavanje kreditne in stavbene zadruge »Mojmir«. Na vrsto pridejo dokumenti, iz katerih je razvidno, kdo je kriv stanovanjske bede v Mariboru. Po predavanju debata in pojasnila na razna vprašanja. V interesu dobre stvari priporočamo, da se za ta predavanja posebno zanimajo naši mariborski tovariši, ker bo tu prilika se boljše seznaniti tudi z vprašanjem agrarne reforme. Kdor se ne more pripraviti za takojšnjo debato, naj si zapomni in se pripravi za prihodnjo priliko.

— Namesto gradbenega davka — prisilno posojilo? Kakor vse kaže, z nameravnim gradbenim davkom ne bo nič. Na mesto njega se obeta nekakšno prisilno posojilo mestne občine. Tako vsaj je g. Rakuša že na shodu najemnikov svoj predlog proti koncu formuliral, med tem, ko se do tja lovi z odobravanjem in odklanjanjem Bahunovega predloga. Občinstvo je za

svoj načrt pripravil na ta način, da je že v začetku govoril, da bi gradbeni davek zadel ravno najrevnejše med revnimi — kar se mu zdi krivično. G. Rakuša je v tem očitku zagrešil krivico g. Bahunu in celemu odboru društva najemnikov, ki je že na prvi seji določil Din 800 kot mejo mesečnih dohodkov, od katere obstoja popolna prostost tega davka. To mejo so potem na shodu še pomaknili na 1000 Din. Torej je popolnoma izključeno, da bi davek zadel »najrevnejše med revnimi«. Pri nas je kakor zaklet, da ne more nobena še tako dobra stvar doseči cilja po ravni poti. In posebno ravno pot tudi odbor društva stanovanjskih najemnikov ne hodi, ko rešuje sklep javnega shoda. Sklep javnega shoda se glasi tako, da se posebej voljeni odbor resno posveti študiju vseh na shodu iznešenih predlogov — poleg odborovega tudi spreminjalnih predlogov, katerih najdalekosežnejša sta oni g. Rakuša in g. Pirca. Slednji je prvi nastopil z dalekosežnim spreminjalnim predlogom. Če smo prav poučeni, pa je društveni odbor sploh zatajil Bahunov predlog, ki ga je proglasil kot svojega in šel bi bil baje tudi preko Pirčevega, da Pirc sam ni gospode opozoril, da so prevzeli javno jim poverjeno dolžnost spraviti v sklad vse tri glavne predloge. — Baj je v odsotnosti obeh drugih predlagateljev društveni odbor že odločil o Rakuševem predlogu, ki kot rečeno, vidi edino rešitev v prisilnem posojilu mestne občine. Tudi ta predlog že zdavno ni nov. Priporočalo ga je mestni občini v ugodnejši dobi kot je današnja, svoječasno društvo »Mariborske Gradbene akcije«, kjer so sedeli v odboru vsi gospodje, ki bodo sedaj odločali

o tem predlogu v mestnem občinskem svetu. V odboru je bil tedaj tudi g. tin, svetnik dr. Valjavec, ki fungira sedaj pri Rakuševem predlogu kot strokovnjak. Pred leti je zgoraj omenjeno društvo od mestne občine Dunaj dobilo v podrobnosti izdekan in na Dunaju že vresničeni načrt prostovoljnega gradbenega posojila in gradbene loterije. Toda takrat so gospodje rekli, da Maribor ni Dunaj. V obeh teh projektih je predavala pozneje do zadnjega časa tudi kreditna in stavbna zadruza »Mojmir« in njen tajnik je oba načrta priporočal tudi na shodu najemnikov. — pa ne kot edina rešitev, marveč le kot eno izmed več poti, ki vodijo do zaželenega cilja. Društvo bo kljub formalnim pogreškam le čestitati, ako se mu posreči prisilnim putem, kar svojčas ni šlo prostovoljnim putem.

Trbovlje.

— Rudarska bolnica v Trbovljah. Minulo nedeljo se je vršila slovesna otvoritev nove rudarske bolnice bratovske skladnice, ki bo nudila obolenim delavcem in njihovim družinam uteha, stara popolnoma neodgovarjajoča bolnica pa se je izročila drugim namenom. Nova bolnica je moderno urejena, opremljena z vsem higijeničnim konforom in je samo žetli, da bi bila tudi oskrba bolnikov temu primerna. To pa je naloga merodajnih krogov, ki bodo morali gledati na to, da se bo ustanova stopoma tudi še izpopolnjevala v duhu modernega napredka, da ne bo zopet v zavodu čez 20 let naprav, ki bi spadale v muzej. Za Trbovljani naj pridejo sedaj na vrsto še drugi delavski revirji!

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Kot dva leva se vržeta na Jamesa, ki se radi nanj naperjenega revolverja skoro ne upa ganiti. Hitro ga odvedeta iz sobe, za njima pa gre kriminalni uradnik, ki je prvi prišel po lestvi v sobo, le Davis ostane še trenutek v sobi, stopi bližje k postelji in reče poln sočutja:

»Gospodična Morris, upam in želim, da se vam radi groznega dogodka vaše zdravje ne poslabša. Zdravstvijte, gospodična, ničesar se vam ni več batiti«

S spoštljivim poklonom se odstrani od postelje, potem pa hitro odide na vrt, kjer se mu pri svitu svetilk nudi nenavaden prizor. Ker je baron kot zbesnel razsajal in kričal, so ga kriminalni uradniki zvezali na rokah in nogah. Sedaj stoji sredi med njimi kot vlovljen tiger.

S par besedami jim razloži Davis ves položaj. Seveda Jamesa sedaj tudi takoj vklejejo.

Služabnika iz Morrisove hiše jim ol. preta sedaj vrata, da morejo kriminalni uradniki s svojima jetnikoma dospeti na cesto. Po Davisovem nalogu pokliče tudi nekaj izvoščikov, s katerimi odpeljejo jetnika na osrednjo postajo, kamor dospejo ob eni po polnoči.

Zaslišanje Hardyja.

Ko vstopi Davis v pisarno, vpraša takoj po kriminalnem šefu ter ni bil malo vzradočen, ko sliši, da se dela v svoji pisarni. Kmalu nato je Davis že pri šefu, ki je nemalo osupnjen, ko mu Davis na kratko poroča o ravno kar opisanem dogodka.

»Tako torej, pri zločinu ste zalotili lopova,« reče zadovoljno, »tedaj je izpoved črnežve žene docela dokazana, še več, z dejanji potrjena.«

»Da! Baron Hardy je ravno hotel na prav ostuden način odvesti gospodično Ellen Morris, ki je mimogrede omenjeno, res prava krasotica.«

Kriminalni šef se nalahno zasmije.

»Dragi Davis, saj naglasate besedo krasotica tako očitno,« pristavi šef smehljaje.

Davis zaradi kot deklica.

»Še nikdar v svojem življenju nisem videl tako divne ženske kot je ta mlada dama. Četudi blede in vidno boleha, nadkriljuje njeno angelsko lepo obličje vse, kar sem kedaj videl.«

»Potem imate tedaj zadoščenje, da ste lopovu iztrgali iz rok žensko bitje, ki je bilo v veliki stiski,« pristavi šef prijazno. »Kaj pa ali ne bi bilo umestno, da takoj zaslišimo barona?«

»Če smem svetovati, vaša milost, tedaj bi v prvi vrsti zaslišal njegovega služabnika — morda se bo dal ravnotako oplašiti kot preje Irčankat«

Šef se strinja s tem nasvetom.

»Oredite potrebne, ljubi Davis, prav radoveden sem, kaj bomo slišali.«

Davis odide iz sobe in kmalu privede jejniški pazniki služabnika Jamesa z zvezanimi rokama.

»Kako se imenujete?« vpraša kriminalni šef.

»James Lym,« odvrne precej kljubovalno.

»Ti si služabnik pri baronu Hardyju?«

»Da!« odgovori kratko in pikro.

Šef ne izpremeni nobene poteze na obrazu.

V koloniji za kaznjence se boš že privadil drugačnemu obnašanju, fantalu. Tam

kaj ima še vedno prvo besedo bič, ki celo največje trmoglavce ukroti!

James se prestrašeno zgane.

»Saj nisem nič zakrivil,« odvrne sedaj s povsem drugačnim glasom.

»Hotel si s silo odvesti mlado deklico, tako dejanje zasluži najstrožjo kazen!«

Sedaj prevzame Jamesa strah. Plašno odvrne:

»Storil sem to le na ukaz milostljivega gospoda; moral sem ga vendar ubogati, saj je šlo za moj vsakdanji kruh.«

Kriminalni šef dozdevno docela presliši te besede.

»Kam pa se je imela odvesti mlada dama?«

»Na zapadno obrežje,« šepne James docela preplašen.

»Aha, v sobe brez oken!« pristavi šef mirno.

Služabnik znova zatrepče; na jasnem si je sedaj, da je vse izgubljeno.

»Vse hočem priznati, kar vem. Toda, vaša milost, prisegam, da nisem bil nikoli tamkaj. Tjakej je dovajal deklice Clifford, tudi gospodična Morris je že enkrat tja zval, vendar je še tisto noč ušla.«

Davis je ves iz sebe. Odkar je videl Ellen, je tako sočustvoval z lepo deklico, da si sam tega ni mogel raztolmačiti. Tem večja jeza ga sedaj navda do barona, ko

Priporočamo trdko
Josip Petelinc
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.
Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrivanje in za obrezovanje trt.
NA VELIKO IN MALO

si, da je Ellena že enkrat bila v njegovih krempljih, in da se je imela le ugodnemu naključju zahvaliti, da je ušla sramoti.

»Kaj ti je znano o Jani Beatmoor?« vpraša kriminalni šef nenadoma.

»Če je to ena izmed deklic, ki je prihajala v hišo na zapadnem obrežju, ne vem nič o njej, ker sem bil ves čas v hiši v starem delu mesta!«

»Ali je to resnica?«

»To morem s prisego potrditi.«

»Odvedite jetnika,« ukaže kriminalni šef, »sedaj hočem zaslišati barona Hardyja.«

Nekaj minut kasneje privedejo pazniki barona v pisarno. Njegova jeza je brezmejna, le okovi na rokah ga ovirajo, da v svoji besnosti ne plane na oba uradnika.

Vse tajeje mu ne bo dosti pomagalo, ker je bil zaslužen pri zločinu. Vendar pa je skoro uverjen, da kazen, ki ga čaka, ne bo ravno preveč stroga. — Vso krivdo bo skušal zvaliti na Jamesa, nadejajoč se, da bo s par dni zapora vse odpravljeno. Tak načrt je bil že napravil, še predno je bil zaslišan.

»Protestiram, da se me je uklenilo — nisem nikak ropar, da — — —«

»Toda morilec!« ga prekine kriminalni šef ledeno.

Hardy obledi kot zid, lasje mu vstajajo kvišku — zobje krčevito sklepetajo. Toda le za par hipov ga spravi strašna obtožba iz ravnotežja, takoj nato postane zopet predren kot preje.

»Kaj? Česa se me upa obdolžiti — — —«

(Dalje prih.)

ARGUS
je naš najboljši domači informacijski zavod.
ima v vseh krajih zanesljivo zastopnik.
obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb
ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana
Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.
Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg štev. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebne, trgovske in obrtne, zlasti pa kredite na kratek rok.

Žarnice

„Tungsram“

so najboljše!

Pozor, krojač, šivilja, nošvilja
Kaj ti koristi kraj brez pouka? Z natančnim poukom preizkušene po vsakem modelu ga dobiš na željo skrajšano po poti v KROJNI ŠOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt. Ljubljana, Židovska ul. 5. Vsak mesec tečaj za krojače, šivilje in nošvilje.

Oglašajte

Novi Pravdi!

Najboljši šivalni stroji
so edino
Josip Petelinc
znamke
„Gritzner“ in „Adler“

Večletno jamstvo.
Delavnica za popravilo strojev.
Pouk v vzezenju brezplačen.
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika za vodo.